

BIBLIOGRAFIA

Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya (any XXVI, n.º 252-263). 359 planes. Barcelona, 1916.

El portaveu de la primera entitat cultural de la renaixença catalana ha introduït notables millores en el XXVI.^a any de la seva publicació. No és solament la presentació externa ço que ha millorat considerablement: la qualitat dels treballs publicats també va responent, cada dia més, a l'ascensió cultural de la nostra terra. Els itineraris-excursions, que tenen un gran interès per a la dialectologia, hi són descrits magistralment: *La Vall de Gistain*, per Juli Soler Santaló (pàgs. 165, 201, 244), i *l'Excursió a Andorra i a la Cerdanya francesa*, de Pere Rius i Mates (pàgs. 1, 41), per a citar una mostra, ens fan conèixer les condicions climatològiques, les vies de comunicació, la vida i els costums d'aquelles altes valls, lingüísticament tan interessants, aportant una gran quantitat de dades d'incomparable preu per al filòleg; com ho és també per a l'estudi dels noms de les vies de Barcelona *l'Excursió retrospectiva a la vella Barcelona*, per En Francesc Carreras i Candi (pàg. 113). Els reports entre la llengua i l'excursionisme estan assenyalats en *L'estudi de la llengua i l'excursionisme*, per N'Antoni Grieria (pàgs. 95, 130). En l'aspecte històrico-literari cal fer singular esment d'*El patronatge de Sant Jordi*, per Ramón d'Alòs (pàgs. 120, 176), on es fan conèixer tots els *Goigs* en llaor del sant cavaller patró de Catalunya; del bell estudi sobre la *cançó popular* en el discurs del senyor President, En Jaume Massó Torrents (pàg. 302); de l'*Oracionaire popular* (pàgs. 31, 157, 310), que ens dona notícia d'una serie d'oracions recollides de diferents indrets de Catalunya, les quals es refereixen al *llevar-se, mudar-se la roba, sortir de casa i posar-se de camí*.

Durant aquesta anyada s'ha publicat també la *Taula general bibliogràfica de l'excursionisme català*, per En Joaquim Rubió i Balaguer (117 planes), donada com a folletó del *Butlletí*. La importància d'aquest repertori bibliogràfic de l'excursionisme català serà una contribució valuosa al *Corpus bibliogràfic* de

Catalunya, que cal emprendre ben aviat. D'aquesta *Taula*, no solament en reportaran molt profit els excursionistes i historiadors que, agermanats, han fet la renaixença cultural catalana: els filòlegs també tindran amb ella un auxiliar valuós per a la recerca de petites monografies d'una valor incomparable i, gairebé sempre, desconegudes. — G.

JORDI DES RECÓ (Mn. ANTONI M.ª ALCOVER) : *Contarelles* (segona edició). 608 planes. Ciutat de Mallorca, 1915.

El conegut autor de la voluminosa serie de *Rondaies mallorquines* ha reunit en aquest volum els costums i tradicions religiosos i populars de l'illa de Mallorca de tota l'anyada: des dels austers dejunis de *corema* fins a les festes de Nadal, amb el cant de la *Sibil·la*, el modo de rostir sa porcella, i els presents que es feien els enamorats en temps primer. En llegir aquest llibre, la vida encara medieval de Mallorca passa per davant nostre plena de color i d'una senzilla grandiositat, tot aclarint una serie de concepcions equivocades que en tenim, adquirides per via deductiva i per indicis aquí i allà apuntats. La *saia serrada* ens recorda una tradició de mitja quaresma interessantíssima, acompanyada d'una capta de flors i figues seques. L'*Adoració de la Vera-creu*, el *Fas*, els *Passos* de Setmana Santa i *Pasco*, amb tota la barreja de tradició popular i esplendor litúrgica, ens fan reviure els *misteris* de les darrerries de l'Edat mitjana. Les festes de Nadal, amb les matances, ens revelen l'ànima d'un poble que ha conservat les llegendes i epopeies de les grans literatures mundials vora la llar d'una pagesia humil i cristiana.

Tots aquests costums i tradicions, narrats en dialecte mallorquí d'una frescor incomparable, i acompanyats d'una multitud de cançons populars plenes de poesia, alguna de les quals, com el cant de la *Sibil·la*, presenta escasses variants de la coneguda per la literatura medieval, fan de les *Contarelles* un llibre suggestiu, i li donen una valor remarcable. — G.

ANTONI M.ª ALCOVER : *Pertret per una Bibliografia filològica de la llengua catalana*. CXIV planes. Ciutat de Mallorca, 1915.

Els assaigs per a tenir una *Bibliografia* catalana digna fa un segle que duren. Des del notable *Diccionario de escritores catalanes*, d'En Torras Amat, fins a l'obra que ressenyem, no han faltat treballs bibliogràfics encaminats a reunir aquest repertori, tals com la *Bibliografia de la llengua catalana*, de N'Agui-ló; la *Revista de Bibliografia Catalana*, d'En J. Massó i Torrents;

i, especialment per al cas nostre, el treball* de N'I. Bonsoms, en el qual el conegut bibliòfil fa esment de quasi totes les publicacions referents a l'estudi de la nostra llengua. Mn. Alcover ens havia promès una Bibliografia de les gramàtiques catalanes, i ha complert amb excés la promesa. Fullejant detingudament aquest *Pertret*, no hi hem pogut notar la falta de cap treball o article referent a la llengua, encara que hagi estat publicat en la més humil de les nostres revistes. En canvi hi ha una gran quantitat d'obres i articles citats que en res ni per res pertanyen a la *bibliografia lingüística catalana*. Tota la bibliografia referent al provençal antic i modern, la presència de la qual l'autor vol justificar en la pàg. IV, la considerem sobrera, perquè la *llengua d'oc*, de la qual creu que el català era una *variedat*, mai ha existit realment. Creiem que també sobra en una bibliografia tot ço que és inèdit. Nosaltres hauríem desitjat que tots els números referents als autors que han aportat materials per al *Diccionari Català* figuessin en un *Apèndix* per tal de simplificar la bibliografia. Fets aquestes petites salvetats, no vacillem a assegurar que el *Pertret* és una de les obres més sòlides i més útils de lingüística que deixarà el nostre iniciador de l'*Obra del Diccionari de la llengua catalana*. — G.

Boletín de la Real Academia de Buenas Letras. VIII (1916).

En aquesta interessant publicació per a la història de les coses de la terra, En J. Miret i Sans fa conèixer uns *Documents per l'història de la llengua catalana* (pàgs. 372-385) com a continuació dels que havia donat en el vol. VII del mateix *Boletín* sota el títol *Pro sermone plebeico*. La «Memoria dels torz de las enjurias dels desenonriments et de las forças quels homens de la vila de Montço an feít al Temple» (1260 - 1270) posa de manifest una sèrie de fonemes, formes verbals i lèxic propis de la frontera catalano-aragonesa. També són molt interessants les dues lletres que Alamanda Laperà endreça al seu germà Bernat i a sa mare Ferrera, pertanyents a la primeria del segle XIV. També són molt curiosos els dos capbreus del primer terç del segle XIV (pàgs. 381-382), un d'ells provinent del monestir de Sant Joan de les Abadesses.

Més interessant que aquesta col·lecció és el treball, del mateix J. Miret i Sans, *Los noms personals y geogràfics de la encontrada d'Organyà* (pàgs. 414-444, 522-546), en el qual es publi-

* *Introducción a la lectura de unos fragmentos de las traducciones catalanas de la «Fiametta» y del «Decamerone», de Boccaccio, ambas anónimas y hechas en el siglo xv. Apéndice I. (B. R. A. B. L., IV, pàgs. 447-468.*

quen 162 documents inèdits d'entre els anys 867-1110, procedents de l'arxiu de l'antiga col·legiata d'Organyà. Aquesta és la primera col·lecció de documents del nostre llatí vulgar que s'ha publicat. La seva valor és incomparable per a l'estudi dels noms de localitats, rius, valls, terres, noms personals, i, sobretot, per a la coneixença del català preliterari que traspua arreu del document, redactat en un llatí vast i grosser. La garantia de la transcripció, avalada per En J. Miret, ens permet utilitzar una valuosa deu per a l'estudi de la nostra llengua en el període preliterari.— G.

Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya. Director-fundador: Dr. T. Carreras Artau. *Estudis i materials* n.º I (curs de 1915-1916). 118 planes. Barcelona, 1916.

La missió de l'Arxiu d'Etnografia agregat a la càtedra d'Ètica de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona «consistirà (v. pàg. 7) essencialment en recercar, recollir i sistematitzar aquelles manifestacions espontànies i populars, actuals o històriques, reveladores de la psicologia moral del poble català en ses relacions amb altres pobles ibèrics». Un dels mitjans per a establir la comunicació amb els que col·laboren en la formació de l'*inventari etnogràfic i folklòric de Catalunya* serà aquesta publicació. En Tomàs Carreras hi explica la *Gènesi i missió del nou arxiu*, indicant ço que seràn els seus *cooperadors*, l'*inventari etnogràfic i folklòric de Catalunya*, les *investigacions originades i projectes complementaris* que es proposa desenvolupar. En J. Batista i Roca fa una *Ressenya dels treballs* del curs de 1915-1916. En F. Pedrell hi té un treball sobre el *Folklore musical hispano* amb una contestació: *La función de los colaboradores especialistas en el «archivo»*, pel Dr. T. Carreras Artau. Hi ha també un curt article d'En S. Farnés sobre el *Corpus paremiològic català*; un altre d'En J. Batista i Roca: *Folklore dels fenòmens atmosfèrics*; i unes contribucions a l'*Inventari etnogràfic i folklòric de Catalunya*, que comprenen: I. *Bibliografia folklòrica del Rosselló*. II. *Publicacions registrades*: A) *Etnografia i Folklore catalans*. B) *Etnografia i Folklore dels pobles ibèrics*. III. *Recerques inèdites registrades*. És cosa d'esperar que aquest *Arxiu d'Etnografia*, tan ben orientat i organitzat, ens farà conèixer moltes llegendes i tradicions de la nostra terra, la replega de les quals té pressa, per mor que no desapareguin per sempre, continuant dignament l'obra del gran Milà i Fontanals el precursor dels investigadors de les llegendes nacionals.— G.